

Het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap
als referentiekader voor de persoonsvolgende financiering van zorg
en ondersteuning: een aanzet

Prof. dr. Rudi Roose

Ugent, Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek

Colloquium 18 mei 2018

Van een sociaal naar een rechtenmodel

- Raticificering van VN verdrag als een belangrijke *vooruitgangsbeweging*
- Van een medisch naar een sociaal naar een *rechtenmodel*
 - Erkenning van “disability” en “impairment”
 - “Nothing about us without us” (Harpur, 2012)
 - Hard law: *verplichtingen* voor de overheid!

Beperkingen van rechten

- Beperkingen van een mensenrechtenbenadering (Sen, 1999)
 - Legitimitetskritiek
 - Culturele kritiek
 - ***Coherentiekritiek: samenhangende plichten***
 - Cf. PVF als deel van realisatie van de rechten van personen met een beperking (cf. Theunis, 2016).

Discussie over verschillende lezingen van rechten

- Maar coherentiekritiek is ruimer dan vraag naar 'installeren van een model' (vb. PVF)
- Vraagt ook kritische lezing over de relatie tussen 'toekennen van rechten' en 'tot je recht komen'
- Vraagt discussie over verschillende lezingen van rechten
 - Technische lezing
 - Sociaal politieke lezing

Technische lezing

- **Individuele lezing van rechten**
- **'Geloof in rights talk': installeren van PVF is vertaling van recht op onafhankelijk leven en autonomie**
- **Meer rechten = erkenning burgerschap**
- **Autonome burger is een goede burger**

Technische lezing

- Momenteel sterk aanwezig: focus op rechtenethiek
- Sterke juridisering en contractualisering
- Die voorbijgaat aan contextualisering (cf. kritieken Sen)
- Waarbij mensen niet noodzakelijk *tot hun recht komen*
 - Cf. Discussie kinderrechten
- Concreet probleem: wegknippen van pedagogiek en verenigen van zorg tot leveren van aanbod (het onpedagogische van vraaggestuurde zorg)

Sociaal politieke lezing

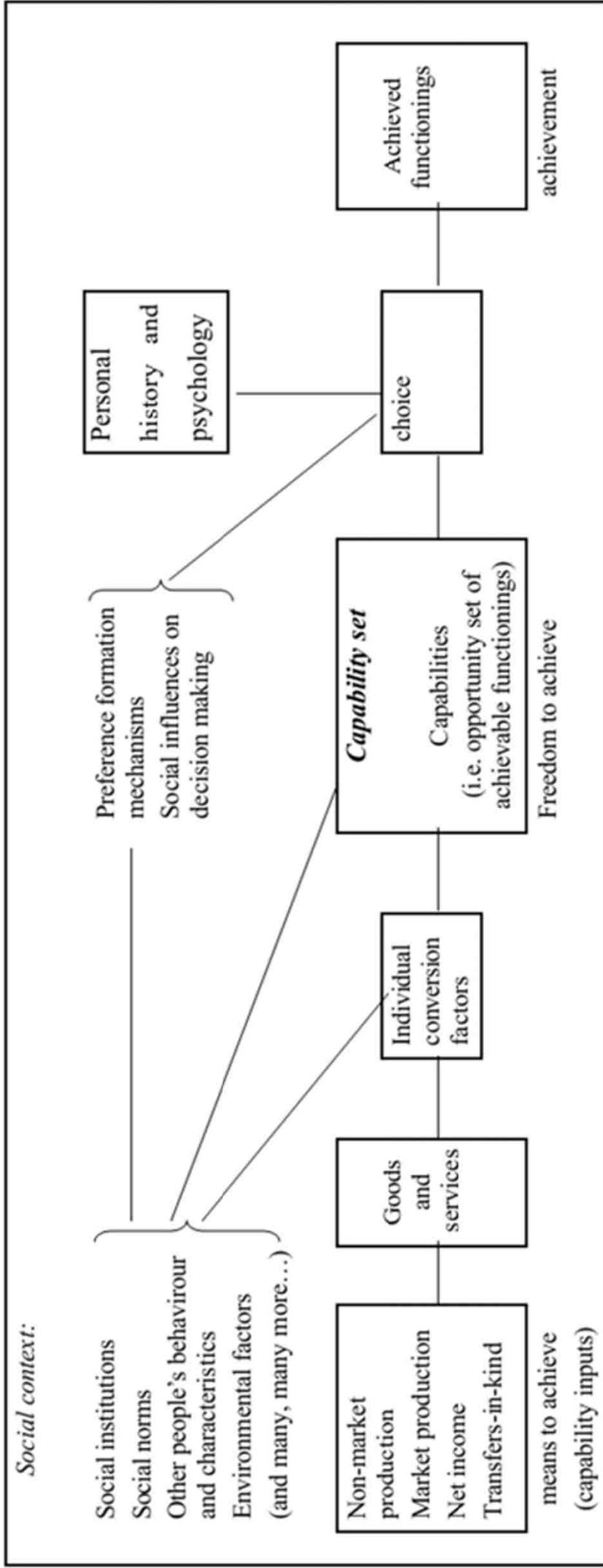
- Rechten in context
- 'Lived citizenship' (cf. Warming & Fahnoe, 2017)
- Relationeel burgerschap ipv autonoom burgerschap (cf. Pols, 2006).
- De ontwetende burger (cf. Rancière)
- Niet enkel waarborgfunctie van recht maar ook *beleidsfunctie/hefboomfunctie* op verschillende niveau's
 - Beleid - praktijk
- Van autonomie naar interdependentie
- Rechtenethiek en zorgethiek

Onze interesse

- Realisatie lived citizenship in de praktijk van de zorg voor personen met een beperking
- Rechten als hefboom om verplicht debat te voeren over menselijke waardigheid
 - **Startpunt ipv eindpunt van dialoog** (Roose, 2006).
 - Ook debat over PVF zelf
- Zoektocht naar erkenning autonomie maar in verbondenheid en solidariteit (koude en warme solidariteit)
- *Ontwikkeling pedagogiek*: hefbomen liggen ook in VN verdrag zelf, cf. verwijzing naar armoede in de preambule

De CA als inspiratiebron/ zoektocht

- De Capabilitybenadering als ‘vertaling’ of ‘verdieping’ van mensenrechten (Cf. Tirions, Blok en den Braber, 2018).
 - “...the premise that development is fundamentally about improving the well-being and agency of people, by expanding the choices and opportunities they have.” (Sen, 2009)
- Menselijke waardigheid hierin essentieel: een in te vullen concept door mensen, waarbij “A life that people have reason to value = ‘dat redelijkerwijs de moeite waard is’” centraal staat.
- **Dit krijgt pas betekenis in het handelen: welk soort pedagogiek wordt ontwikkeld?**

Robeyns (2005)

Kijken naar de black box

- Hoe wordt menselijke waardigheid gerealiseerd?
- “Situating preferences” - “Adaptive preferences”
dus nood aan tegenspraak ipv enkel ‘leveren van goederen’
- Beleid en praktijk als positieve of negatieve conversiefactoren: black box?
 - Eerste bevindingen doctoraat Toon Benoot wijzen op *paradoxe* elementen

Voorlopig besluit van een eerste aanzet

- Erkenning belang VN verdrag en belang van rechten
- Als hefboom voor beleid en startpunt van dialoog
- Noodzaak om te kijken voorbij 'toekenning' en 'nog niet goede implementatie'
- Voortdurende spanning die moet blijven
- Noodzaak aan 'pedagogiek' voorbij individuele rechtendiscours.